

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 w Chojnie

Raport z ewaluacji wewnętrznej

Opis przedmiotu ewaluacji:

Zapewnienie uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki.

Cel ewaluacji:

Ocena skuteczności działań szkoły w zakresie stwarzania uczniom bezpiecznych, higienicznych i przyjemnych warunków nauki i spędzania w szkole wolnego czasu.

Raport jest rezultatem ewaluacji wewnętrznej przeprowadzonej w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 w Chojnie w II półroczu roku szkolnego 2012/2013 w miesiącu czerwcu. Badanie zostało zrealizowane przez zespół ds. ewaluacji powołany przez dyrektora w składzie: Anna Krzemińska, Edyta Daszkiewicz, Aleksander Lizak, Anna Rudkiewicz-Surmacz, Justyna Sumara, Sylwia Łozińska, Danuta Perz.

Raport sporządzony został na podstawie zebranych danych, które uzyskano z analizy ankiet skierowanych do nauczycieli, rodziców, uczniów, wywiadu z dyrektorem szkoły, pedagogami, pielęgniarką szkolną, koordynatorem do spraw bezpieczeństwa, pracownikami niepedagogicznymi, analizy dokumentacji szkoły (dzienniki lekcyjne, księga protokołów, księga rejestru wypadków uczniów) oraz obserwacji.

Zebrane i poddane analizie informacje pozwolą stwierdzić:

1. Czy uczniowie czują się w szkole bezpiecznie?
2. W jaki sposób szkoła diagnozuje zachowania uczniów i występowanie zagrożeń?
3. Jakimi sposobami szkoła prowadzi działania wychowawcze zmniejszające negatywne zachowania uczniów?
4. Jakimi procedurami dotyczące zapewnienia bezpieczeństwa uczniów oraz zapobiegania niepożądanym zachowaniom są w szkole opracowane i wdrożone?
5. W jaki sposób szkoła analizuje podejmowane działania wychowawcze służące eliminacji zagrożeń i wzmacnianiu pozytywnych zachowań uczniów?
6. Jakimi sposobami szkoła podejmuje działania zmierzające do poprawy bezpieczeństwa i higienicznych warunków nauki i pobytu uczniów w szkole?
7. Jakimi działaniami należy podjąć, aby poprawić warunki nauki i bezpieczeństwa uczniów w szkole?

Ankietowani uczniowie, rodzice oraz nauczyciele, jak również pracownicy niepedagogiczni w wywiadzie, w zdecydowanej większości stwierdzili, że uczniowie czują się w szkole bezpiecznie. Odpowiedzi „tak” oraz „raczej tak” na pytanie „czy uczniowie czują się bezpiecznie w szkole” udzieliło 88% respondentów spośród uczniów, 97,4% spośród rodziców oraz 92,5% nauczycieli. Pojedyncze wskazania rodziców i uczniów dotyczące powodów poczucia zagrożenia to: obgadywanie, wyśmiewanie, przezywanie, izolowanie w grupie, rozpowszechnianie plotek i oszczerstw w internecie.

W szkole prowadzona jest diagnoza zachowań uczniów i zagrożeń. Dyrektor oraz pedagodzy w wywiadzie stwierdzili, co potwierdza dokumentacja, że diagnoza zachowań uczniów i potencjalnych zagrożeń jest przeprowadzana m. in. za pomocą ankiet dla rodziców i uczniów klas pierwszych pt. „Ankieta wywiadu środowiskowego”, po której wychowawca sporządza i przekazuje pedagogom szkolnym informację zbiorczą pn. „Dane o uczniach” oraz „Dane o rodzinie ucznia”. Ponadto, wychowawcy 2 x razy w roku szkolnym, przedstawiają sprawozdanie z sytuacji wychowawczej w klasie, w którym przekazują informacje o uczniach przejawiających niepożądane zachowania oraz podjętych w związku z tym działaniach. Sprawozdania analizują następnie pedagodzy oraz, w razie potrzeby, zespół wychowawczy. Na bieżąco, w przypadku zauważenia niepokojących zachowań uczniów lub zagrożeń, wychowawcy kierują ucznia na rozmowę z pedagogiem, z czego sporządzana jest notatka dla wychowawcy z zaleceniami do dalszej pracy z uczniem. Pedagodzy monitorują realizację zaleceń. Na co dzień prowadzona jest ciągła diagnoza zachowań. Środowisko uczniowskie obserwowane jest pod kątem potencjalnych zagrożeń, począwszy od zajęć edukacyjnych, integracyjnych, wycieczek szkolnych aż do studniówki (np. zapobieganie picciu alkoholu). Diagnozy tej dokonuje się również na podstawie dokumentacji medycznej, dokumentacji o pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz informacji od rodziców.

W szkole zatrudnieni są pedagodzy (2,4 etatu) oraz psycholog (8/18 etatu). Pedagodzy szkolni na bieżąco dokonują diagnozy zachowań uczniów oraz potencjalnych zagrożeń poprzez:

- rozpoznawanie warunków życia i nauki uczniów sprawiających trudności w procesie dydaktyczno-wychowawczym
- obserwację uczniów, częste rozmowy z uczniami, rodzicami, nauczycielami i innymi osobami znającymi ucznia (pracownicy MOPS, kuratorzy, pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, itp.),
- analizę dokumentów (dzienniki, pochwały i uwagi, opinie psychologiczno - pedagogiczne),
- przeprowadzanie wywiadów środowiskowych w domu rodzinnym ucznia,
- współpracę z poradnią psychologiczno-pedagogiczną.

W przypadku zaistniałych lub zauważonych zagrożeń lub negatywnych zachowań uczniów nauczyciele zobowiązani są do sporządzania notatek służbowych, które analizują dyrektorzy szkoły i na ich podstawie podejmują stosowne działania.

Podejmuje się działania wychowawcze mające na celu zmniejszanie zagrożeń oraz wzmocnienie pożądanых zachowań. W szkole obowiązują ustalone normy i zasady postępowania. Jasno określono m. in. dozwolony strój, zasady opuszczania terenu szkoły w czasie lekcji, zachowania na terenie szkoły, usprawiedliwiania nieobecności. Zasady opisane są w statucie oraz doprecyzowane w Regulaminie Szkoły. Istnieją jasno określone zasady postępowania w przypadku złamania przez ucznia obowiązujących norm. W roku szkolnym 2012/2013 udzielono łącznie 78 nagan dyrektora szkoły, w tym: 26 za opuszczenie terenu szkoły, 21 – za palenie na terenie szkoły, 31- nieusprawiedliwione godziny.

Na początku roku szkolnego wychowawcy zapoznają uczniów z ustalonymi zasadami postępowania, o czym świadczy dokumentacja.

W przypadku wystąpienia ryzykownych zachowań uczniów nauczyciele odpowiednio szybko reagują, co potwierdzają pytani rodzice. Na pytanie w ankiecie „Czy Pana(i) zdaniem nauczyciele szybko reagują na ryzykowne zachowania uczniów?” 80% rodziców odpowiedziało „tak”.

Szkoła organizuje zajęcia pozalekcyjne, które mają za zadanie nie tylko pomagać w przezwyciężaniu trudności, ale także rozwijać umiejętności. Prowadzone są zajęcia pozalekcyjne oraz sportowe z różnorodnych dyscyplin sportowych. W szkole organizowane są konkursy z różnych dziedzin, turnieje sportowe. Uczniowie mają możliwość włączania się w różnorodne działania. Poprzez realizację wielu projektów, w tym międzynarodowych oraz edukacyjnych, włączanie się w wolontariat, różnorodne akcje (np. honorowe krwiodawstwo, WOŚP, Góra Grosza, zbiórka karmy dla schroniska dla zwierząt) młodzież ma możliwość kształtowania i wzmocnienia poczucia własnej wartości, budowania postaw empatii i zaufania.

W ramach wzmocnienia pożądanых zachowań eksponuje się osiągnięcia edukacyjne i artystyczne uczniów wręczając uzyskane przez nich nagrody na forum społeczności szkolnej. Osiągnięcia uczniów prezentowane są także na stronie internetowej szkoły. Promuje się uczniów osiągających wysokie wyniki w nauce oraz aktywnie włączających się w życie szkoły i środowiska.

W szkole realizowane są projekty oraz warsztaty profilaktyczno-wychowawcze. Udokumentowane w roku szkolnym 2012/2013:

- w ramach programu „Bezpieczna Szkoła” uczniowie klas II TI, II TB i II TRW uczestniczyli w spotkaniu z przedstawicielami Wydziału Komunikacji Społecznej Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie; tematem spotkania były: „Sytuacje kryzysowe na terenie szkoły i odpowiedzialność karna osoby nieletniej”; w warsztatach uczestniczyło 72 uczniów;
- w ramach programu „Bezpieczna Szkoła” zostały przeprowadzone warsztaty profilaktyczne na temat sposobów radzenia sobie w sytuacjach trudnych i kryzysowych; w warsztatach uczestniczyło 25 uczniów;
- warsztaty z zakresu promocji zdrowia psychicznego przeprowadzone przez trenera umiejętności prospołecznych dla uczniów z klas: I WZ, II TI, II TB i II c LO; w warsztatach uczestniczyło 113 uczniów;
- spotkanie nadinspektora pracy p. Janusza Ignaczaka z uczniami klas trzecich zasadniczej szkoły zawodowej kształcących się w zawodzie technolog robót wykończeniowych w budownictwie oraz mechanik pojazdów samochodowych; tematyka spotkania dotyczyła zagadnień dotyczących prawnych aspektów zawierania pierwszych umów o pracę, podejmowania pracy podczas wakacji, rozwiązywania umów, wynagrodzenia za pracę oraz bezpieczeństwa w pracy, a szczególnie wypadków przy pracy na poszczególnych stanowiskach pracy, ze szczególnym uwzględnieniem zawodów, w których kształci nasza szkoła;
- warsztaty „Błękitny patrol” prowadzone przez ratowników WOPR; podczas warsztatów uczniowie zdobywali wiedzę oraz praktyczne umiejętności dotyczące zasad świadomego i bezpiecznego zachowania nad wodą oraz udzielania pierwszej pomocy; w warsztatach uczestniczyło 202 uczniów klas pierwszych;

Uczniowie klas pierwszych objęci są działaniami adaptacyjnymi. Wychowawcy mają obowiązek zapoznać uczniów z obiektami występującymi na terenie szkoły, rozmieszczeniem pomieszczeń, miejscem pracy pedagogów, pielęgniarki szkolnej. Pedagodzy we współpracy z wychowawcą przeprowadzają warsztaty integracyjne. Wszyscy nauczyciele zapoznają z wymaganiami edukacyjnymi, regulaminami pracowni, ustalają zasady współpracy z uczniami.

W szkole prowadzi się edukację uczniów w zakresie pożądanych zachowań, bezpieczeństwa, przestrzegania prawa, edukacji zdrowotnej, w tym promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym, profilaktyki uzależnień. Tematyka ta została uwzględniona w programach: wychowawczym i profilaktycznym szkoły, w planach i programach wychowawczych, planowanych konkursach (wojewódzki konkurs fotograficzny

„Profilaktyka oczami młodzieży”, powiatowy konkurs o HIV/AIDS, ogólnopolska Olimpiada Promocji Zdrowotnego Stylu Życia, szkolne i powiatowe konkursy plastyczne o tematyce profilaktyki uzależnień, szkolny konkurs „Bezpieczny komputer”). Na zajęciach z wychowawcą oraz wybranych lekcjach realizowana jest tematyka poświęcona bezpieczeństwu w szkole i poza nią. Zagadnienia obejmują między innymi bezpieczeństwo w sieci, odpowiedzialność karną za niewłaściwe zachowanie, bezpieczeństwa w czasie ferii oraz wakacji, profilaktykę uzależnień.

W przypadku uczniów sprawiających szczególne problemy wychowawcze spisywany jest kontrakt z uczniem, o którym informuje się jego rodzica/prawnego opiekuna. Kontrakty te zawierają szczegółowe zasady postępowania i zobowiązania wszystkich stron kontraktu.

W szkole opracowano i wdrożono procedury dotyczące zapewnienia bezpieczeństwa uczniów oraz zapobiegania niepożądanym zachowaniom. Procedury postępowania w sytuacjach kryzysowych opracowane na podstawie modułu Krajowego Programu Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przystępczości wśród Dzieci i Młodzieży przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 13 stycznia 2004 r., to:

- działania interwencyjne pracowników szkoły w sytuacjach zagrożenia dzieci i młodzieży demoralizacją,
- działania interwencyjne w przypadku podejrzenia, że na terenie szkoły uczeń znajduje się pod wpływem alkoholu, narkotyków lub substancji chemicznej tzw. „dopalacza”,
- działania interwencyjne w przypadku podejrzenia, że na terenie szkoły znajduje się substancja przypominająca wyglądem narkotyk,
- działania interwencyjne pracowników szkoły w sytuacji podejrzenia, że uczeń posiada przy sobie narkotyk lub substancję chemiczną tzw. „dopalacza”,
- działania interwencyjne pracowników szkoły w przypadku stwierdzenia spowodowania przez uczniów urazów fizycznych innym uczniom lub stosowania powtarzającej się agresji lub przemocy psychicznej,
- działania interwencyjne pracowników szkoły w sytuacji naruszenia przez ucznia nietykalności osobistej pracownika szkoły,
- działania interwencyjne w sytuacji agresywnego zachowania lub stosowania przemocy przez pracownika szkoły wobec ucznia,
- działania interwencyjne w przypadku podejrzenia o złamanie praw dziecka i ucznia,
- działania interwencyjne w sytuacji opuszczania przez ucznia zajęć lekcyjnych bez usprawiedliwienia.

Szkoła analizuje podejmowane działania wychowawcze służące eliminacji zagrożeń i wzmocnieniu pozytywnych zachowań uczniów. Koordynatorem działań wychowawczych służących eliminacji zagrożeń i wzmocnieniu pozytywnych zachowań uczniów jest wicedyrektor szkoły do spraw wychowawczych. Wraz z pedagogami analizuje sprawozdania z sytuacji wychowawczej klas, które dostarczają wychowawcy, bieżące notatki wychowawców i nauczycieli sporządzane w przypadku zaistniałych lub zauważonych zagrożeń lub negatywnych zachowań uczniów. Na posiedzeniach zespołu wychowawczego przekazuje wnioski i spostrzeżenia. Po każdym semestrze sprawozdania z działań podejmowanych w badanym obszarze składa pielęgniarka szkolna, koordynator do spraw bezpieczeństwa w szkole, pedagodzy. Wicedyrektor szkoły analizuje realizację działań z zakresu Programu Profilaktyki. Nauczyciele dokonują analizy działań podejmowanych dla eliminowania zagrożeń i wzmocnienia właściwych zachowań na spotkaniach zespołu wychowawczego. Pedagogzy monitorują frekwencję na zajęciach, zachowanie uczniów (wpisy w dziennikach dotyczące zachowania uczniów, uwagi), skuteczność działań podejmowanych przez nauczycieli i wychowawców (kontakt z rodzicami).

Na skutek dokonywanych analiz działań podejmowanych dla eliminowania zagrożeń i wzmocnienia właściwych zachowań w szkole na bieżąco dokonywana jest modyfikacja tych działań, np. wychowawcy klas opracowują program poprawy frekwencji dla swojej klasy, na stałe w kalendarzu szkoły został umieszczony Dzień Bezpiecznego Internetu, w przypadku niskiej frekwencji uczniów w szkole pedagodzy przeprowadzają wywiad środowiskowy w domach uczniów, konsekwentnie postępuje się przy wystawianiu oceny zachowania (przy ocenie wzorowej zwraca się uwagę na aktywność społeczną uczniów), poszerzyła się oferta zajęć pozalekcyjnych, w tym zajęć wyrównawczych z matematyki. Na podstawie diagnozy potrzeb organizuje się zajęcia warsztatowe dla uczniów prowadzone przez psychologa. Wraz z pojawianiem się nowych problemów, wynikających chociażby z postępu technologicznego, dokonuje się zmian w dokumentach wewnętrznych. Przykładem takich zmian może być całkowity zakaz nagrywania filmów i robienia zdjęć w szkole, bez zgody pracowników szkoły.

Szkoła dba o bezpieczne otoczenie ucznia. Ankietowani uczniowie, rodzice oraz nauczyciele w zdecydowanej większości stwierdzili, że szkoła zapewnia uczniom zdrowe, bezpieczne i higieniczne warunki nauki i pobytu. Odpowiedzi „tak” oraz „raczej tak” na pytanie „czy szkoła zapewnia uczniom zdrowe, bezpieczne i higieniczne warunki nauki i pobytu” udzieliło 88% respondentów spośród uczniów, 100% spośród rodziców oraz 93,33% nauczycieli.

Przy wejściu do szkoły w budynku nr 1 oraz przy wejściu na teren szkoły od strony budynku nr 2 dyżury pełnią się pracownicy niepedagogiczni szkoły rejestrujący wchodzących i wychodzących z terenu szkoły. Uczniowie nie mogą opuszczać terenu szkoły w trakcie planowanych zajęć. Jeżeli uczeń jest nieobecny w szkole, rodzic jest zobowiązany powiadomić wychowawcę klasy. Z obserwacji i rozmów z wychowawcami wynika, że spora grupa rodziców nie przestrzega tej zasady zapisanej w Regulaminie Szkoły. Uczniowie i pracownicy szkoły noszą identyfikatory.

Na terenie placówki profilaktyczną opiekę zdrowotną nad uczniami sprawuje pielęgniarka szkolna, która przebywa na terenie placówki przez wszystkie dni nauki szkolnej. Ma pod swoją opieką wszystkich uczniów szkoły. Opracowane są procedury postępowania w przypadku zachorowania ucznia w szkole. Obowiązkowo powiadamiany jest rodzic, uczeń nie może sam opuścić placówki i udać się do domu.

W każdej pracowni jest regulamin, z którym uczniowie są zapoznawani, co potwierdza dokumentacja m. in. zapisy w dziennikach lekcyjnych.

Wszyscy nauczyciele zostali przeszkoleni w zakresie udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej.

Dyrektor co najmniej dwa razy w roku dokonuje kontroli obiektów należących do szkoły pod kątem zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z tych obiektów. Z działań tych sporządza się protokół, który podpisują wszyscy biorący w nich udział. Wszelkie prace konserwatorskie i naprawcze przeprowadzane są na bieżąco. W pokojach nauczycielskich znajdują się zeszyty uwag, do których nauczyciele wpisują zauważone braki i usterki.

W celu podniesienia poziomu bezpieczeństwa uczniów podczas zajęć organizowanych poza terenem placówki, np. podczas wycieczek, rajdów, itp. szkoła posiada opracowany „Regulamin wycieczek szkolnych”.

W szkole prowadzony jest rejestr wypadków uczniów na terenie szkoły. W ostatnim roku szkolnym miały miejsce 4 wypadki. Były to wypadki lekkie. Należały do nich uraz stawu skokowego, kolanowego, wybicie kciuka, złamanie nosa. Wszystkie wydarzyły się w sali gimnastycznej podczas lekcji wychowania fizycznego. Główny wpływ na wspomniane wypadki miała nieostrożność uczniów. Nie stwierdzono braku nadzoru ze strony nauczyciela. Próby ewakuacji pracowników i uczniów z pomieszczeń pracy i nauki odbywają się zgodnie z przepisami.

Dbając o wypoczynek uczniów i możliwość spędzenia na terenie szkoły czasu do odjazdu autobusu powstał pokój dla maturzystów oraz wydłużono czas pracy w bibliotece w budynku

nr 2. W szkole dba się o czystość i higienę, co wzmacnia bezpieczeństwo uczniów. Modernizuje kolejne pomieszczenia i teren wokół szkoły poprawiając estetykę i funkcjonalność. O dokonanych i planowanych modernizacjach dyrektor systematycznie informuje radę pedagogiczną. Zmodernizowano i unowocześniono pracownie i warsztaty szkolne.

We wszystkich pomieszczeniach szkolnych: w klasopracowniach, w sali gimnastycznej oraz na korytarzach uczniowie przebywają zawsze pod nadzorem nauczycieli. Nauczyciele pełnią dyżur również przed budynkiem szkoły.

Na terenie placówki nie funkcjonuje stołówka. Nie ma możliwości spożycia ciepłych posiłków. Działa natomiast sklepik szkolny, w którym uczniowie mogą kupić kanapki, słodycze i napoje. Ponadto na terenie szkoły znajdują się automaty z ciepłymi napojami. Zwiększono ilość ławek na korytarzach szkolnych oraz przed budynkiem szkoły.

Po dokonaniu analizy planów lekcji poszczególnych klas zauważa się nierównomierne rozłożenie lekcji w tygodniu, rozpoczynanie lekcji o różnych godzinach oraz przejścia uczniów z jednego budynku do drugiego w trakcie zaplanowanych zajęć, co jest szczególnie uciążliwe i nie sprzyjające nauce w okresie zimowym. Ponadto zdarzały się przejścia w trakcie 5 – minutowych przerw.

Propozycje działań poprawiających warunki nauki i bezpieczeństwa uczniów w szkole.

Według rodziców

Niewielu rodziców podało propozycje zmian. Rodzice, którzy udzielili odpowiedzi wskazali następujące propozycje zmian:

- wprowadzić monitoring wizyjny,
- ogrodzić teren szkoły,
- wprowadzić więcej praw dla nauczycieli, mniej dla uczniów,
- więcej ławek na korytarzach,
- więcej lekcji z policjantami,
- częściej przypominać o obowiązkach na lekcjach wychowawczych,
- poprawić infrastrukturę zapewniającą zachowanie higieny osobistej po lekcjach wychowania fizycznego.

Według uczniów

Propozycje zmian:

- ciepła woda, papier i mydło w toalecie w budynku nr 2,
- lekcje powinny odbywać się w jednym budynku,
- zmniejszyć liczbę grup ćwiczących razem na sali gimnastycznej,

- sklepik częściej czynny,
- więcej ławek na korytarzach,
- większe zaangażowanie nauczycieli,
- wprowadzić monitoring.

Według nauczycieli

Propozycje zmian:

- ogrodzenie terenu szkoły,
- monitoring na korytarzach,
- zmienić wzór identyfikatora ucznia tzn. podać na identyfikatorze klasę ucznia,
- ograniczenie, wyeliminowanie przejść między budynkami,
- dostosowanie planu do higienicznej pracy uczniów,
- zamknięcie terenu szkoły od strony Urzędu Pracy,
- doposażenie sal,
- doposażyć sklepiki,
- wyremontować szatnię dla dziewcząt,
- szkolić nauczycieli, którzy nie potrafią utrzymać dyscypliny na lekcjach.

Pojedyncze wskazania to: wcześniejsze godziny otwarcia czytelnicy w budynku nr 1, zlikwidować przerwy 5 minutowe, postawić automat z napojami, zakupić szafki na korytarze, usprawnić pracę szatni, w budynku nr 2 na warsztatach prowadzić tylko zajęcia praktyczne, wyodrębnić miejsca na posiłki uczniów, wzmocnić kontrole w punktach palenia, wyznaczyć osobę niepedagogiczną do dyżurów między budynkami od drugiej do piątej przerwy.

Wniosek:

Uczniowie czują się w szkole bezpiecznie. Zasady i normy zachowania są określone w regulaminach szkolnych. W szkole prowadzona jest diagnoza zachowań uczniów i potencjalnych zagrożeń. Podejmowane są działania wzmacniające pożądane zachowania oraz profilaktyka zagrożeń. Szkoła w **wysokim stopniu** zapewnia uczniom bezpieczeństwo, dba o higieniczne warunki nauki i kształtuje wymagane zachowania.

Rekomendacje:

1. Konsekwentnie przestrzegać istniejących w szkole procedur, szczególnie dotyczących zwalniania uczniów z lekcji, usprawiedliwiania nieobecności, reagowania na

niepożądane zachowania uczniów, nie noszenia przez uczniów identyfikatorów. W działaniach tych wymaga się pełnej konsekwencji i spójności wszystkich wychowawców i nauczycieli.

2. Konsekwentnie, adekwatnie do czynu i stopnia przewinienia, stosować kary regulaminowe przewidziane statutem, przestrzegając **zasady stopniowania kar** - dotyczy to sytuacji udzielania nagany dyrektora szkoły w przypadku np. opuszczania terenu szkoły przez ucznia w trakcie zajęć lekcyjnych. Jeżeli nie są to szczególne przypadki przed udzieleniem nagany dyrektora szkoły stosować kary typu: nagana wychowawcy klasy, upomnienie dyrektora szkoły. Działania te mają na celu wzmocnić rangę kary, jaką jest nagana dyrektora szkoły.
3. W planach wychowawczych na rok szkolny 2013/2014 ująć działania zmierzające do kształtowania kultury słowa i poprawnej komunikacji interpersonalnej.
4. Podczas dyżurów nauczycielskich zwracać uwagę na kulturę słowa uczniów.
5. Wzmocnić więź wychowawca – uczeń, by wykształcić płaszczyznę zaufania i współpracy.
6. Wzmocnić monitoring szkoły – dotyczy przejść między budynkami szkoły, terenu poza salą gimnastyczną, warsztatami. Propozycja: monitoring wizyjny lub dyżury pracowników niepedagogicznych.
7. Uczniowie nie odbywający zajęć praktycznych nie powinni przechodzić i przebywać w korytarzu w części warsztatowej przeznaczonej do zajęć praktycznych.
8. Dążyć do tego, aby w miarę możliwości, każdy oddział miał stałe godziny rozpoczynania lekcji, aby były one rozłożone równomiernie oraz zminimalizować przejścia uczniów między budynkami w trakcie zaplanowanych zajęć.
9. W celu zwiększenia poczucia psychicznego bezpieczeństwa uczniów dokładniej określać wymagania edukacyjne oraz określać sposoby egzekwowania wiedzy.
10. Podjąć starania o zorganizowanie w szkole estetycznego miejsca, w którym uczeń może spożyć posiłek. Poprawić estetykę sklepiku szkolnego. Zwiększyć jego asortyment oraz godziny otwarcia.